

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ
ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2022
ΕΡΕΥΝΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ
Αποτελέσματα για την Κύπρο

Λευκωσία - Κύπρος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Σύνοψη	2
2. Κριτήρια χορήγησης δανείων (προσφορά δανείων)	4
2.1. Κριτήρια χορήγησης δανείων ή πιστωτικών ορίων προς επιχειρήσεις	4
2.2. Κριτήρια χορήγησης στεγαστικών δανείων προς νοικοκυριά	5
2.3. Κριτήρια χορήγησης καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά	6
2.4. Προσδοκίες για το επόμενο τρίμηνο	6
3. Απορριφθείσες αιτήσεις	7
4. Ζήτηση δανείων	8
4.1. Ζήτηση δανείων ή πιστωτικών ορίων από επιχειρήσεις.....	8
4.2. Ζήτηση δανείων από νοικοκυριά για στεγαστικά δάνεια	9
4.3. Ζήτηση δανείων από νοικοκυριά για καταναλωτικά και λοιπά δάνεια	10
4.4. Προσδοκίες για το επόμενο τρίμηνο	10
5. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ - Όροι και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων	11
6. Σημειώσεις	14

1. Σύνοψη

Τα αποτελέσματα της Έρευνας Τραπεζικών Χορηγήσεων (ΕΤΧ) Οκτωβρίου 2022 (Έρευνα)¹ καταγράφουν τις μεταβολές στα κριτήρια χορήγησης και στη ζήτηση δανείων που σημειώθηκαν στην Κύπρο το τρίτο τρίμηνο του 2022 σε σύγκριση με το δεύτερο τρίμηνο του έτους. Παρουσιάζουν επίσης τις μεταβολές που αναμένεται να σημειωθούν το τέταρτο τρίμηνο του 2022 σε σύγκριση με το τρίτο τρίμηνο του 2022. Τονίζεται ότι τα αποτελέσματα αντικατοπτρίζουν τις αντιλήψεις και προσδοκίες των συμμετεχουσών στην έρευνα τραπεζών και δεν αντικατοπτρίζουν όποιες αντιλήψεις, προσδοκίες ή εκτιμήσεις της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου (ΚΤΚ) (βλ. Σημειώσεις). Στον πιο κάτω πίνακα παρουσιάζεται σύνοψη των αποτελεσμάτων, ενώ πληρέστερη ανάλυση ακολουθεί στις επόμενες ενότητες. Αξίζει να σημειωθεί ότι, όπως φαίνεται στον συνοπτικό πίνακα πιο κάτω, για όλες τις κατηγορίες δανείων διανύουμε περίοδο αυστηρότερων κριτηρίων, και άρα μειωμένης προσφοράς δανείων, καθώς και μειωμένης ζήτησης.

Σύνοψη αποτελεσμάτων ΕΤΧ, Οκτώβριος 2022	Κύπρος	
	2022Q3	2022Q4 (προσδοκίες)
Κριτήρια χορήγησης δανείων		
Επιχειρήσεις	Αυστηρότερα	Αυστηρότερα
Νοικοκυριά		
- Στεγαστικά Δάνεια	Αυστηρότερα	Αυστηρότερα
- Καταναλωτικά και λοιπά Δάνεια	Αυστηρότερα	Αυστηρότερα
Ζήτηση δανείων		
Επιχειρήσεις	Μείωση	Μείωση
Νοικοκυριά		
- Στεγαστικά Δάνεια	Μείωση	Μείωση
- Καταναλωτικά και λοιπά Δάνεια	Μείωση	Μείωση

Πηγή: ΚΤΚ

¹ - Η παρούσα ΕΤΧ διεξήχθη κατά την περίοδο 16 Σεπτεμβρίου – 4 Οκτωβρίου 2022. Στην ανάλυση των αποτελεσμάτων για την Κύπρο χρησιμοποιείται ο δείκτης διάχυσης (diffusion index). Περαιτέρω πληροφορίες παρουσιάζονται στην περιγραφή της μεθοδολογίας της εν λόγω έρευνας [εδώ](#).
 - Στα γραφήματα της παρούσας έκθεσης, στις περιπτώσεις που δεν διακρίνονται συγκεκριμένες γραμμές ή ράβδοι στα διαγράμματα, ο δείκτης διάχυσης βρίσκεται στο 0 για το συγκεκριμένο τρίμηνο και μπορεί να υποδηλοί ότι, είτε δεν σημειώθηκε μεταβολή από το προηγούμενο τρίμηνο, είτε ότι οι απαντήσεις των τραπεζών αντισταθμίζονται μεταξύ τους.
 - Η ανάλυση των αποτελεσμάτων της αντίστοιχης έρευνας για τη ζώνη του ευρώ είναι διαθέσιμη [εδώ](#).

Σύμφωνα με την Έρευνα, **το τρίτο τρίμηνο του 2022, τα κριτήρια χορήγησης δανείων² τόσο προς επιχειρήσεις όσο και για όλες τις κατηγορίες δανείων προς νοικοκυριά έγιναν αυστηρότερα** σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο. Στην υιοθέτηση αυστηρότερων κριτηρίων χορήγησης δανείων συνέβαλε η αντίληψη των τραπεζών για αυξημένο κίνδυνο καθώς και η μειωμένη ανοχή τους στον κίνδυνο όσον αφορά τα επιχειρηματικά δάνεια. Συγκεκριμένα, η εκτίμηση των τραπεζών για αυξημένο κίνδυνο αφορούσε τη γενική οικονομική κατάσταση και προοπτικές, τη φερεγγυότητα των δανειοληπτών, τις προοπτικές της αγοράς κατοικίας και τις ζητούμενες εξασφαλίσεις των επιχειρηματικών δανείων. Για το **τέταρτο τρίμηνο του 2022, οι τράπεζες αναμένουν ακόμη πιο αυστηρά κριτήρια χορήγησης δανείων στην Κύπρο για όλες τις κατηγορίες δανείων**, ενδεχομένως λόγω της αναμενόμενης επιβράδυνσης στην οικονομική δραστηριότητα απόρροια των αρνητικών οικονομικών επιπτώσεων των γεωπολιτικών εξελίξεων, καθώς και της αρνητικής επίδρασης των εντεινόμενων πληθωριστικών πιέσεων τόσο στο διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών όσο και στα κέρδη των επιχειρήσεων. Στο πλαίσιο της αυξημένης οικονομικής αβεβαιότητας και υψηλότερων επιτοκίων, η αυστηρότερη δανειακή πολιτική των τραπεζών φαίνεται να στοχεύει στη βιωσιμότητα του νέου δανεισμού.

Το τρίτο τρίμηνο του 2022, οι συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων ή πιστωτικών ορίων³ προς επιχειρήσεις έγιναν αυστηρότεροι. Συγκεκριμένα, το περιθώριο των τραπεζών (διαφορά έναντι σχετικού επιτοκίου αναφοράς) για δάνεια υψηλότερου κινδύνου, οι απαιτήσεις για παροχή εξασφαλίσεων καθώς και άλλοι όροι και προϋποθέσεις όπως οι ρήτρες και η διάρκεια των δανείων έγιναν αυστηρότεροι. Η εξέλιξη αυτή αντανάκλα, σύμφωνα με την Έρευνα, την αυξημένη αντίληψη κινδύνου από τις τράπεζες και τη μειωμένη ανοχή τους στον κίνδυνο. Κατά το υπό αναφορά τρίμηνο, **πιο αυστηροί έγιναν και οι συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων προς νοικοκυριά (στεγαστικά, καταναλωτικά και λοιπά δάνεια)**. Η αυστηροποίηση αφορούσε τόσο το περιθώριο των τραπεζών για τα συνήθη δάνεια όσο και για δάνεια υψηλότερου κινδύνου (αύξηση περιθωρίου). Επιπρόσθετα αναφέρθηκαν και άλλοι περιορισμοί που αφορούσαν το μέγεθος του δανείου. Και σε αυτή την κατηγορία δανείων οι τράπεζες υπέδειξαν την εκτίμηση για αυξημένο κίνδυνο και τη μειωμένη ανοχή τους στον κίνδυνο ως τον λόγο για την αυστηροποίηση.

Από πλευράς ζήτησης, **η καθαρή ζήτηση δανείων στην Κύπρο από επιχειρήσεις και νοικοκυριά κατά το τρίτο τρίμηνο του 2022 κατέγραψε μείωση** σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο. Η καθαρή μείωση της ζήτησης επιχειρηματικών δανείων αποδίδεται κυρίως στη μειωμένη ζήτηση για χρηματοδότηση πάγιων επενδύσεων, η οποία φαίνεται να επηρεάζεται από την αυξημένη αβεβαιότητα καθώς και την αυξητική τάση των επιτοκίων. Άλλοι παράγοντες που συνέβαλαν στην καθαρή μείωση της ζήτησης, σύμφωνα πάντα με την Έρευνα, αφορούσαν το γενικό επίπεδο των επιτοκίων καθώς και τις μειωμένες άλλες ανάγκες χρηματοδότησης που σχετίζονται με συγχωνεύσεις ή εξαγορές επιχειρήσεων και αναδιαρθρώσεις χρεών. Από την άλλη, παρατηρήθηκε αυξημένη ζήτηση χρηματοδότησης αποθεμάτων και κεφαλαίων κίνησης, ενδεχόμενα λόγω των αυξήσεων στις τιμές της ενέργειας και πρώτων υλών καθώς και λόγω των διαταραχών στις εφοδιαστικές αλυσίδες. Όσον αφορά τα νοικοκυριά, η καθαρή μείωση της ζήτησης για στεγαστικά δάνεια αποδίδεται από τις τράπεζες στην αυξητική τάση των επιτοκίων, στην επιδείνωση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών και στις λιγότερο ευνοϊκές εκτιμώμενες προοπτικές της αγοράς κατοικιών. Αντίστοιχα, η μείωση της ζήτησης για καταναλωτικά και λοιπά δάνεια οφείλεται σύμφωνα με την Έρευνα στη μείωση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών, στο αυξημένο επίπεδο των επιτοκίων και στη μείωση των δαπανών για αγορά διαρκών καταναλωτικών αγαθών. Η αρνητική επίδραση του πληθωρισμού στο πραγματικό διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών φαίνεται να αναβάλλει τις καταναλωτικές τους αποφάσεις. **Σύμφωνα με τις προσδοκίες των τραπεζών για το τέταρτο τρίμηνο του 2022, η καθαρή ζήτηση δανείων στην Κύπρο αναμένεται να μειωθεί περαιτέρω** σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο, **τόσο από επιχειρήσεις όσο και για όλες τις κατηγορίες δανείων από νοικοκυριά.**

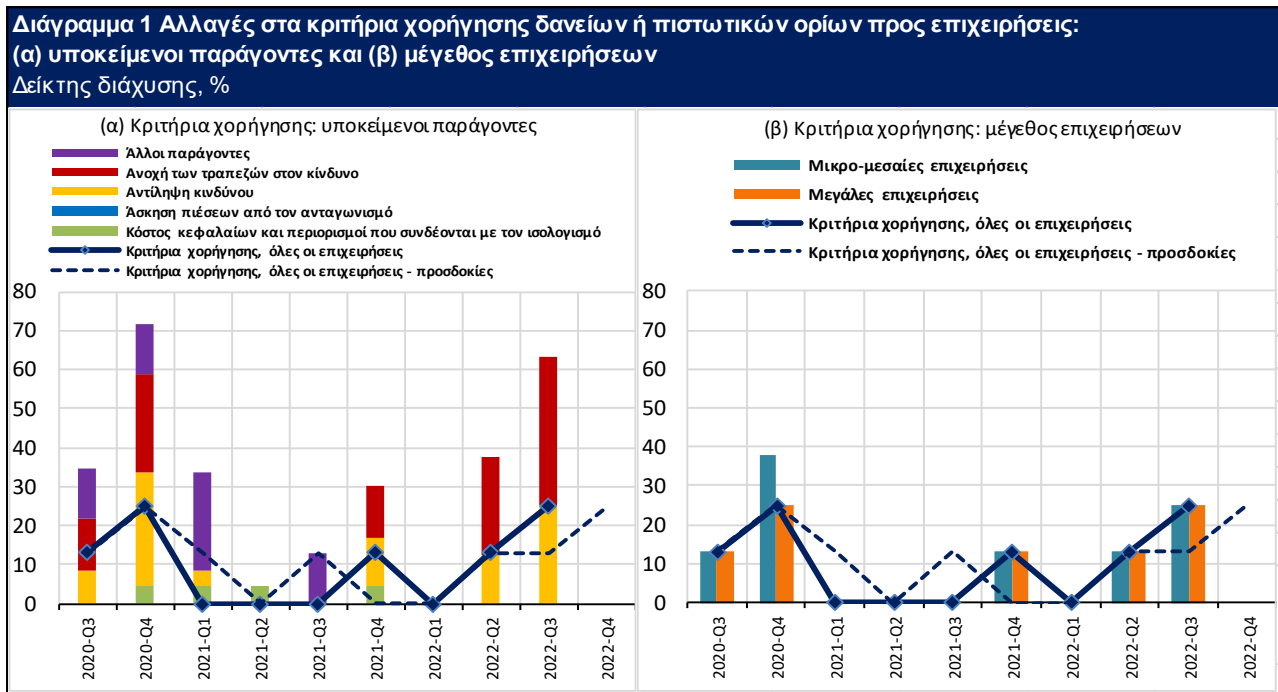
² Τα κριτήρια χορήγησης δανείων αποτελούν τις εσωτερικές κατευθυντήριες γραμμές ή τα κριτήρια μιας τράπεζας για την έγκριση δανείου. Τόσο τα νέα δάνεια όσο και η αναηρηματοδότηση δανείων, δηλαδή η παράταση στη διάρκεια ενός δανείου ή η αύξηση του ποσού του δανείου, λαμβάνονται υπόψη. Θεσπίζονται πριν από την έναρξη της διαπραγμάτευσης για τους όρους και προϋποθέσεις χορήγησης δανείου και πριν από την απόφαση για έγκριση/απόρριψη του δανείου. Καθορίζουν τους τύπους των δανείων που η τράπεζα θεωρεί επιθυμητούς ή μη, τις προτεραιότητες από γεωγραφική ή τομεακή άποψη, τις εξασφαλίσεις που θεωρούνται αποδεκτές ή μη, κτλ. Τα κριτήρια χορήγησης δανείων προσδιορίζουν τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά του δανειολήπτη βάσει των οποίων μπορεί να ληφθεί ένα δάνειο.

³ Τους όρους και προϋποθέσεις του δανείου που στην ουσία έχει εγκριθεί, όπως ορίζονται στη δανειακή σύμβαση. Για αναλυτική επεξήγηση και σχετικά αποτελέσματα της Έρευνας βλέπε **Παράρτημα**.

2. Κριτήρια χορήγησης δανείων (προσφορά δανείων)

2.1. Κριτήρια χορήγησης δανείων ή πιστωτικών ορίων προς επιχειρήσεις⁴

Κατά το τρίτο τρίμηνο του 2022, τα κριτήρια χορήγησης δανείων προς επιχειρήσεις στην Κύπρο έγιναν αυστηρότερα σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο και σε μεγαλύτερο βαθμό από ότι αναμενόταν με βάση την έρευνα Ιουλίου 2022. Υπό το βάρος της αυξημένης αβεβαιότητας σχετικά με τις οικονομικές επιπτώσεις του συνεχιζόμενου πολέμου στην Ουκρανία, η σωστή αξιολόγηση του πιστωτικού κινδύνου από τις τράπεζες έχει ιδιαίτερη σημασία. Στο πλαίσιο αυτό και σύμφωνα με την Έρευνα, στη θέσπιση αυστηρότερων κριτηρίων χορήγησης επιχειρηματικών δανείων το τρίτο τρίμηνο του 2022 συνέβαλε, όπως και το προηγούμενο τρίμηνο, τόσο η εκτίμηση των τραπεζών για αυξημένο κίνδυνο όσο και η μειωμένη ανοχή τους στον κίνδυνο. Συγκεκριμένα, η αντίληψη των τραπεζών για αυξημένο κίνδυνο το τρίτο τρίμηνο του 2022 αφορούσε τη γενική οικονομική κατάσταση και προοπτικές, την κατάσταση και προοπτικές που αφορούν συγκεκριμένους κλάδους ή εταιρείες και τις ζητούμενες εξασφαλίσεις (βλ. **Διάγραμμα 1(α)**). Παράλληλα, σημειώνεται ότι τα κριτήρια χορήγησης δανείων κατά το υπό αναφορά τρίμηνο, έγιναν αυστηρότερα τόσο για δάνεια προς μικρομεσαίες επιχειρήσεις όσο και για δάνεια προς μεγάλες επιχειρήσεις (βλ. **Διάγραμμα 1(β)**).

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στα κριτήρια δανεισμού, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αυστηροποίηση των κριτηρίων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί χαλάρωση των κριτηρίων δανεισμού και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

"**Κόστος κεφαλαίων και περιορισμοί που συνδέονται με τον ισολογισμό**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Κεφάλαιο και κόστος που σχετίζεται με την κεφαλαιακή θέση", "ικανότητα πρόσβασης σε χρηματοδότηση μέσω της αγοράς" και "Κατάσταση ρευστότητας" των τραπεζών.

"**Άσκηση πιέσεων από τον ανταγωνισμό**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Ανταγωνισμός από άλλα τραπεζικά ιδρύματα", "Ανταγωνισμός από μη τραπεζικά ιδρύματα" και "Ανταγωνισμός από χρηματοδότηση μέσω της αγοράς".

"**Αντίληψη κινδύνου**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Γενική οικονομική κατάσταση και προοπτικές", "Κατάσταση και προοπτικές που αφορούν συγκεκριμένους κλάδους ή εταιρείες/φερεγγυότητα δανειολήπτη" και "Κίνδυνος όσον αφορά τις ζητούμενες εξασφαλίσεις".

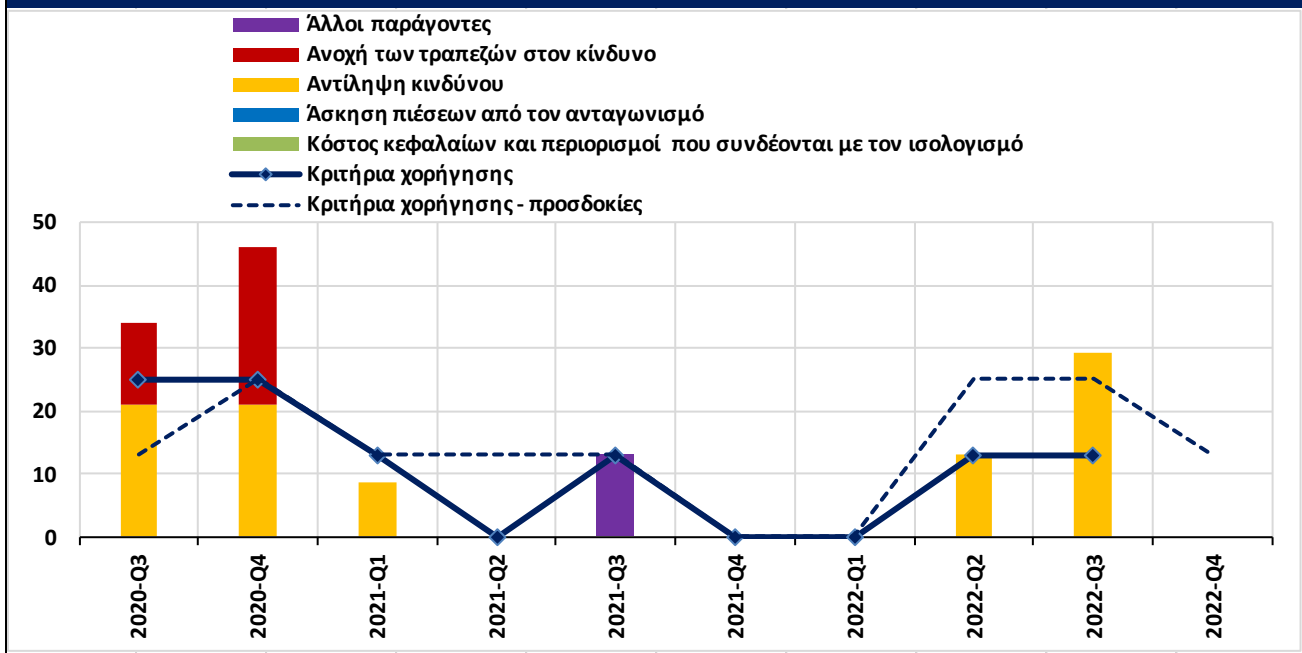
Οι "**Άλλοι παράγοντες**" αφορούν επιπρόσθετους παράγοντες που ανέφεραν συμμετέχουσες τράπεζες ότι συνετέλεσαν στην αλλαγή των κριτηρίων χορήγησης των εν λόγω δανείων, οι οποίοι επί του παρόντος σχετίζονται με την πανδημία του κορωνοϊού.

⁴ Ο όρος «επιχειρήσεις» αναφέρεται σε μη-χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις.

2.2. Κριτήρια χορήγησης στεγαστικών δανείων προς νοικοκυριά

Τα κριτήρια χορήγησης στεγαστικών δανείων προς νοικοκυριά επίσης έγιναν αυστηρότερα κατά το τρίτο τρίμηνο του 2022, αν και σε μικρότερο βαθμό σε σχέση με τις προσδοκίες που είχαν καταγραφεί στην Έρευνα του προηγούμενου τριμήνου. Στο παρόν αβέβαιο περιβάλλον, οι τράπεζες υπέδειξαν την αυξημένη αντίληψη κινδύνου σε σχέση με τη γενική οικονομική κατάσταση και προοπτικές, τις προοπτικές της αγοράς κατοικίας και τη φερεγγυότητα των δανειοληπτών, ως τον κύριο παράγοντα για την υιοθέτηση αυστηρότερων κριτηρίων χορήγησης στεγαστικών δανείων (βλ. **Διάγραμμα 2**).

Διάγραμμα 2 Αλλαγές στα κριτήρια χορήγησης στεγαστικών δανείων προς νοικοκυριά και υποκείμενοι παράγοντες
Δείκτης διάχυσης, %

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στα κριτήρια δανεισμού, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αυστηροποίηση των κριτηρίων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί χαλάρωση των κριτηρίων δανεισμού και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

"**Κόστος κεφαλαίων και περιορισμοί που συνδέονται με τον ισολογισμό**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Κεφάλαιο και κόστος που σχετίζεται με την κεφαλαιακή θέση", "ικανότητα πρόσβασης σε χρηματοδότηση μέσω της αγοράς" και "Κατάσταση ρευστότητας" των τραπεζών (οι αναλυτικοί επιμέρους παράγοντες προστέθηκαν τον Απρίλιο 2022).

"**Άσκηση πιέσεων από τον ανταγωνισμό**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Ανταγωνισμός από άλλα τραπεζικά ιδρύματα" και "Ανταγωνισμός από μη τραπεζικά ιδρύματα".

"**Αντίληψη κινδύνου**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Γενική οικονομική κατάσταση και προοπτικές", "Προοπτικές για την αγορά κατοικίας, συμπεριλαμβανομένων των αναμενόμενων εξελίξεων στις τιμές κατοικίας" και "Φερεγγυότητα δανειολήπτη".

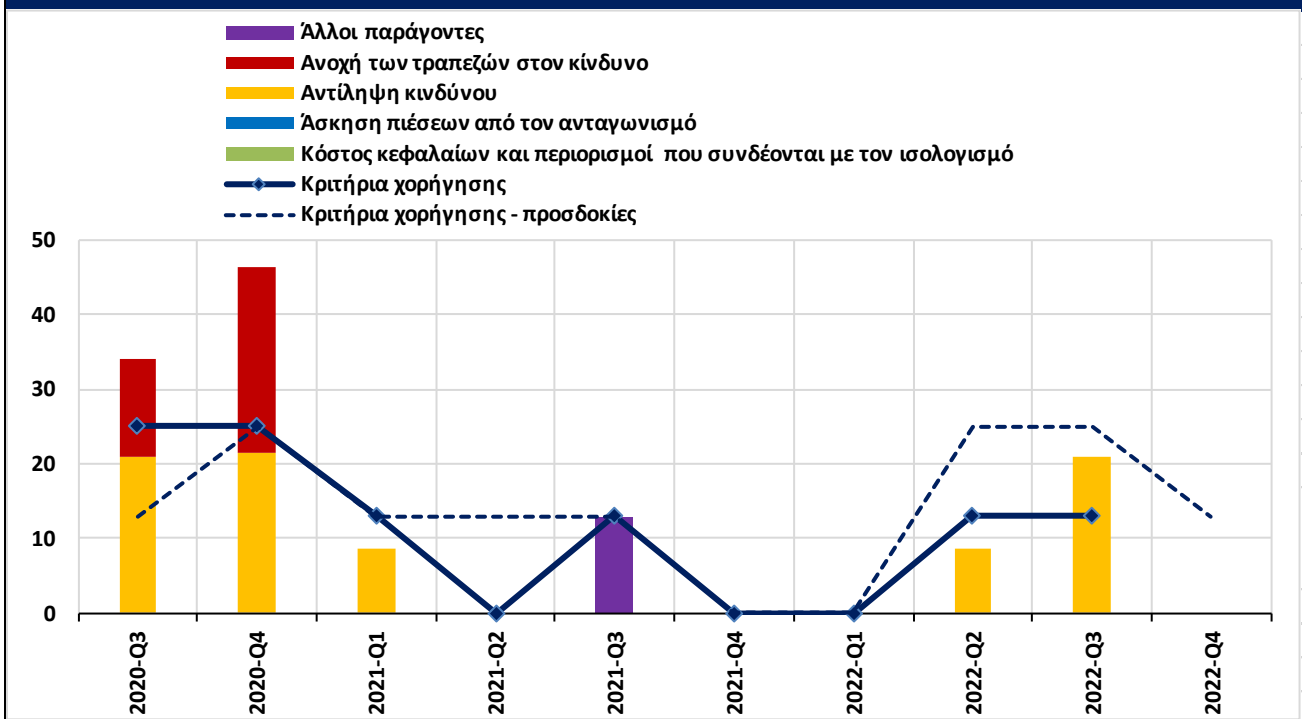
Οι "**Άλλοι παράγοντες**" αφορούν επιπρόσθετους παράγοντες που ανέφεραν συμμετέχουσες τράπεζες ότι συνετέλεσαν στην αλλαγή των κριτηρίων χορήγησης των εν λόγω δανείων.

2.3. Κριτήρια χορήγησης καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά

Τα κριτήρια χορήγησης καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά, επίσης έγιναν αυστηρότερα κατά το τρίτο τρίμηνο του 2022. Όπως και για τα στεγαστικά δάνεια, η εν λόγω αυστηροποίηση ήταν σε μικρότερο βαθμό από ότι αναμενόταν το προηγούμενο τρίμηνο. Ο παράγοντας που συνέβαλε στην υιοθέτηση αυστηρότερων κριτηρίων και σε αυτή την κατηγορία δανείων ήταν η αντίληψη αυξημένου κινδύνου από τις τράπεζες, όσον αφορά τη γενική οικονομική κατάσταση και προοπτικές καθώς και τη φερεγγυότητα των καταναλωτών (βλ. **Διάγραμμα 3**).

Διάγραμμα 3 Αλλαγές στα κριτήρια χορήγησης καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά και υποκείμενοι παράγοντες

Δείκτης διάχυσης, %

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στα κριτήρια δανεισμού, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αυστηροποίηση των κριτηρίων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνσή, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί χαλάρωση των κριτηρίων δανεισμού και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

"Κόστος κεφαλαίων και περιορισμοί που συνδέονται με τον ισολογισμό" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Κεφάλαιο και κόστος που σχετίζεται με την κεφαλαιακή θέση", "ικανότητα πρόσβασης σε χρηματοδότηση μέσω της αγοράς" και "Κατάσταση ρευστότητας" των τραπεζών (οι αναλυτικοί επιμέρους παράγοντες προστέθηκαν τον Απρίλιο 2022).

"Άσκηση πιέσεων από τον ανταγωνισμό" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Ανταγωνισμός από άλλα τραπεζικά ιδρύματα" και "Ανταγωνισμός από μη τραπεζικά ιδρύματα".

"Αντίληψη κινδύνου" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Γενική οικονομική κατάσταση και προοπτικές", "Φερεγγυότητα καταναλωτών" και "Κίνδυνος όσον αφορά τη ζητούμενη ασφάλεια".

Οι **"Άλλοι παράγοντες"** αφορούν επιπρόσθετους παράγοντες που ανέφεραν συμμετέχουσες τράπεζες ότι συνετέλεσαν στην αλλαγή των κριτηρίων χορήγησης των εν λόγω δανείων.

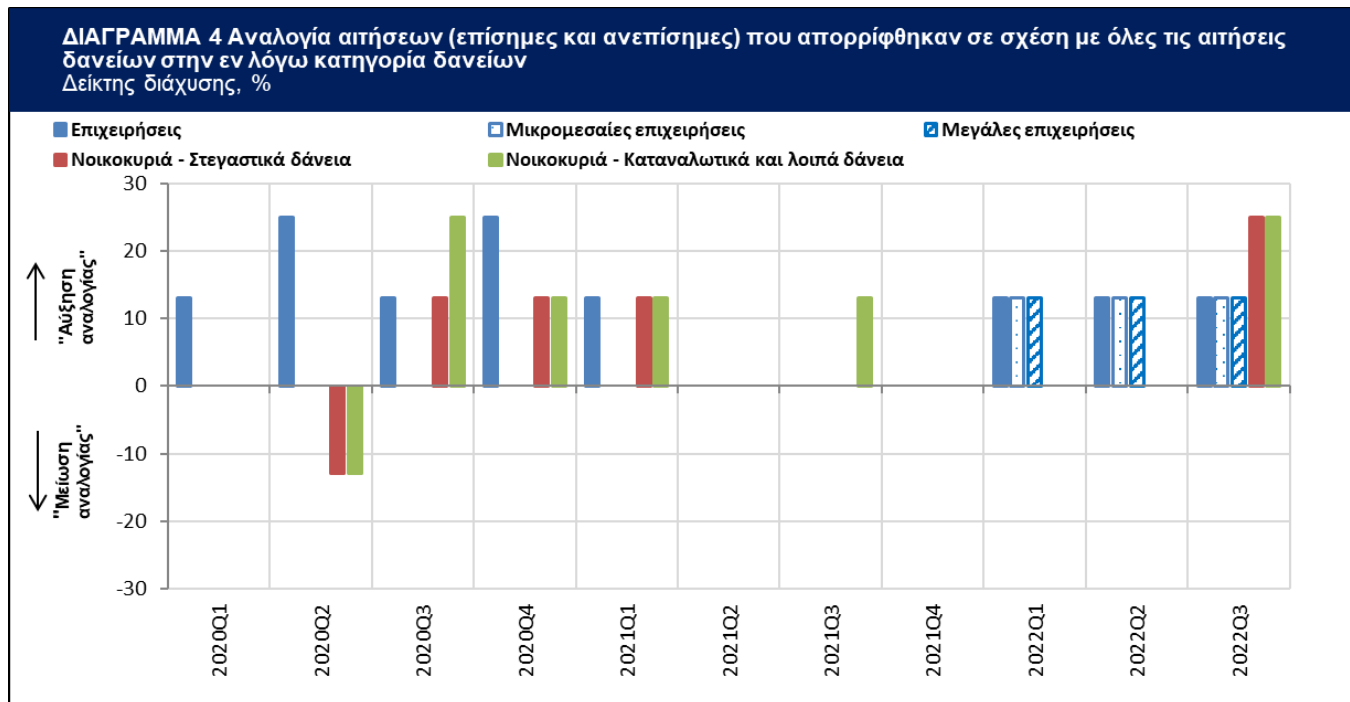
2.4. Προσδοκίες για το επόμενο τρίμηνο

Σύμφωνα με τις προσδοκίες των τραπεζών για το τέταρτο τρίμηνο του 2022, τα κριτήρια χορήγησης δανείων στην Κύπρο αναμένεται να γίνουν αυστηρότερα για όλες τις κατηγορίες δανείων προς νοικοκυριά και, σε μεγαλύτερο βαθμό, για επιχειρηματικά δάνεια (βλ. **Διαγράμματα 1-3**).

3. Απορριφθείσες αιτήσεις

Η αναλογία των αιτήσεων (επίσημων και ανεπίσημων) οι οποίες απορρίφθηκαν ως προς το σύνολο των αιτήσεων, κατέγραψε περαιτέρω αύξηση κατά το τρίτο τρίμηνο του 2022 για δάνεια προς επιχειρήσεις σε συνάρτηση με την αυστηροποίηση των κριτηρίων χορήγησης νέων επιχειρηματικών δανείων που καταγράφεται τα τελευταία τρίμηνα. Η αύξηση της αναλογίας των απορριφθέντων αιτήσεων ήταν σε γενικές γραμμές η ίδια τόσο για αιτήσεις δανείων από μικρομεσαίες επιχειρήσεις όσο και για αιτήσεις δανείων από μεγάλες επιχειρήσεις (βλ. **Διάγραμμα 4**).

Παράλληλα, η αναλογία των απορριφθέντων αιτήσεων για νέα δάνεια προς νοικοκυριά επίσης κατέγραψε αύξηση κατά το τρίτο τρίμηνο του 2022, για όλες τις κατηγορίες δανείων, για πρώτη φορά μέσα στο 2022 (βλ. **Διάγραμμα 4**), αντικατοπτρίζοντας τα αυστηρότερα κριτήρια χορήγησης δανείων προς νοικοκυριά. Η εξέλιξη αυτή ενδεχόμενα να σχετίζεται με τη μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών λόγω του αυξανόμενου πληθωρισμού και των αυξανόμενων επιτοκίων και τις πιθανές επιπτώσεις στην ικανότητα εξυπηρέτησης του χρέους τους.

4. Ζήτηση δανείων

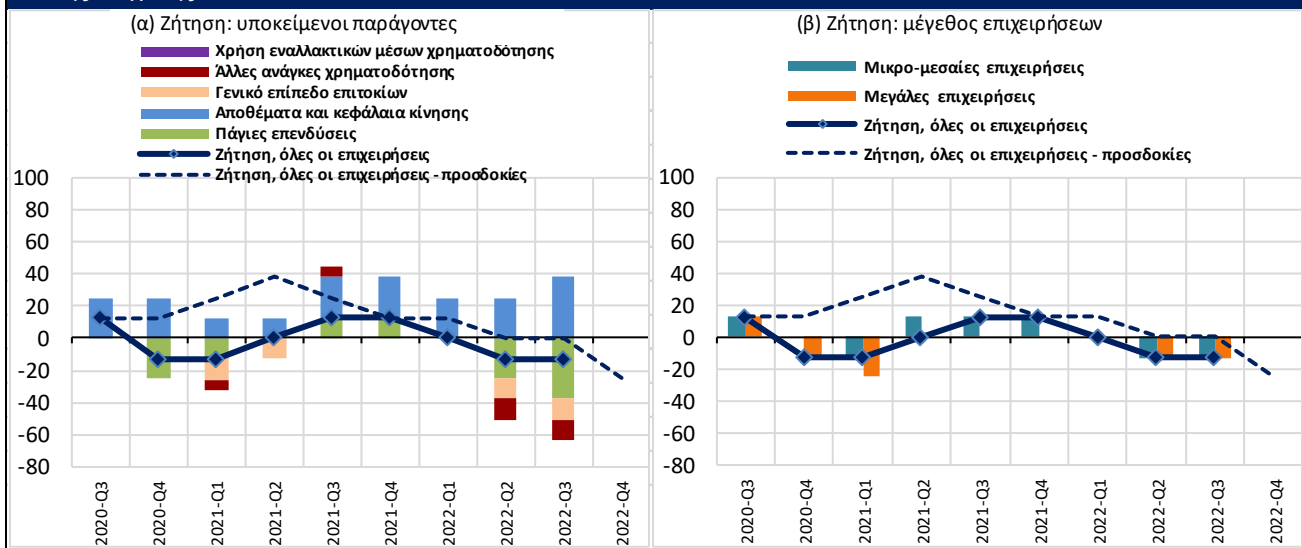
4.1. Ζήτηση δανείων ή πιστωτικών ορίων από επιχειρήσεις

Κατά το τρίτο τρίμηνο του 2022, η καθαρή ζήτηση δανείων από επιχειρήσεις στην Κύπρο κατέγραψε περαιτέρω μείωση, σε αντίθεση με τις προσδοκίες που είχαν καταγραφεί στην Έρευνα του προηγούμενου τριμήνου για αμετάβλητη ζήτηση. Η καθαρή μείωση της ζήτησης επιχειρηματικών δανείων το τρίτο τρίμηνο του 2022 προήλθε παρά την αυξημένη ζήτηση δανείων για αποθέματα και κεφάλαια κίνησης, η οποία ενδεχόμενα να αντανακλά αυξημένες ανάγκες χρηματοδότησης λόγω των αυξήσεων στις τιμές της ενέργειας και πρώτων υλών καθώς και των διαταραχών στις εφοδιαστικές αλυσίδες. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την Έρευνα, στην καθαρή μείωση της ζήτησης επιχειρηματικών δανείων το τρίτο τρίμηνο του 2022 συνέβαλε η μειωμένη ζήτηση για χρηματοδότηση πάγιων επενδύσεων, το τρέχον επίπεδο επιτοκίων, η μειωμένη ζήτηση για χρηματοδότηση συγχωνεύσεων ή εξαγορών και αναδιарθρώσεων επιχειρήσεων καθώς και η μειωμένη ζήτηση για αναδιарθρώσεις χρεών (μέρος των «άλλων αναγκών χρηματοδότησης» βλ. **Διάγραμμα 5(α)**). Η αύξηση της αβεβαιότητας για τις μελλοντικές προοπτικές της οικονομίας και τα αυξανόμενα επιτόκια φαίνεται να οδηγούν σε αναβολή των επενδυτικών αποφάσεων των επιχειρήσεων. Η μείωση της καθαρής ζήτησης δανείων κατά το τρίτο τρίμηνο του 2022 προήλθε τόσο από μικρομεσαίες επιχειρήσεις όσο και από μεγάλες επιχειρήσεις (βλ. **Διάγραμμα 5(β)**).

Διάγραμμα 5 Αλλαγές στη ζήτηση δανείων ή πιστωτικών ορίων από επιχειρήσεις:

(α) υποκείμενοι παράγοντες και (β) μέγεθος επιχειρήσεων

Δείκτης διάχυσης, %

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνσή των αλλαγών στη ζήτηση δανείων ή πιστωτικών ορίων, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αύξηση της ζήτησης και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί μείωση της ζήτησης και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

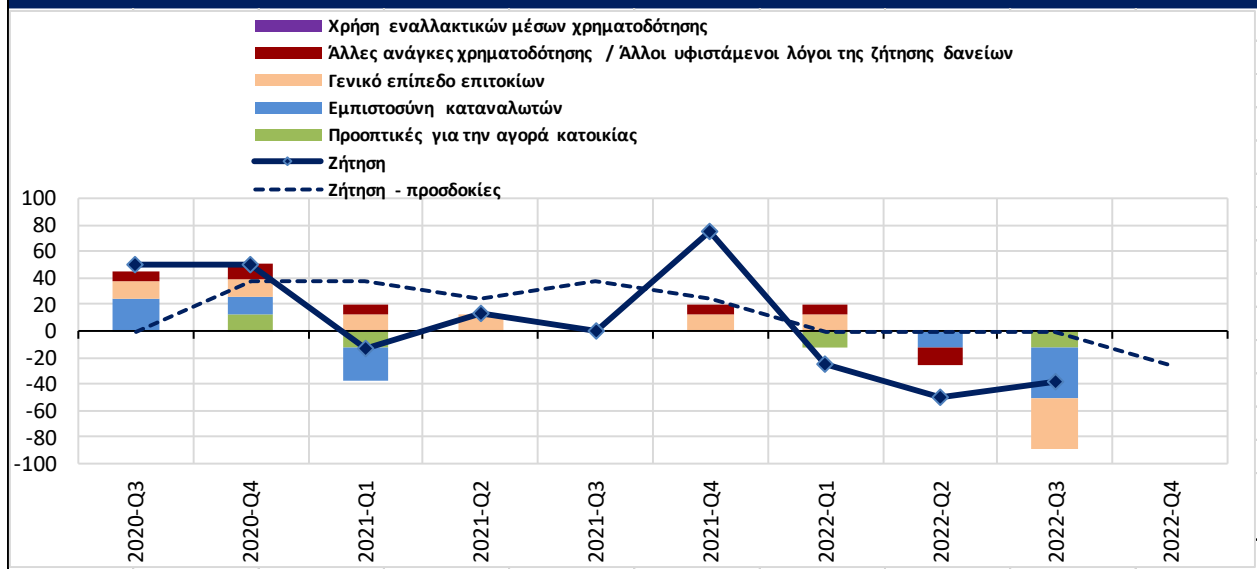
"Άλλες ανάγκες χρηματοδότησης" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Συγχωνεύσεις ή εξαγορές και αναδιарθρωση επιχειρήσεων" και "Αναχρηματοδότηση / αναδιарθρωση και επαναδιαπραγμάτευση χρέους".

"Χρήση εναλλακτικών μέσων χρηματοδότησης" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Εσωτερική χρηματοδότηση", "Δάνεια από άλλα τραπεζικά ιδρύματα", "Δάνεια από μη τραπεζικά ιδρύματα", "Εκδοση/εξόφληση χρεογράφων" και "Εκδοση/εξόφληση μετοχών".

4.2. Ζήτηση δανείων από νοικοκυριά για στεγαστικά δάνεια

Η καθαρή ζήτηση για στεγαστικά δάνεια από νοικοκυριά επίσης συνέχισε να καταγράφει μείωση κατά το τρίτο τρίμηνο του 2022, παρά τις προσδοκίες για αμετάβλητη ζήτηση σύμφωνα με την έρευνα του προηγούμενου τριμήνου (βλ. **Διάγραμμα 6**). Η μείωση της ζήτησης των στεγαστικών δανείων αποδίδεται σύμφωνα με την Έρευνα στην αυξητική τάση των επιτοκίων, στην επιδείνωση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών και στις λιγότερο ευνοϊκές εκτιμώμενες προοπτικές της αγοράς κατοικιών (βλ. **Διάγραμμα 6**).

Διάγραμμα 6 Αλλαγές στη ζήτηση στεγαστικών δανείων από νοικοκυριά και υποκείμενοι παράγοντες
Δείκτης διάχυσης, %

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στη ζήτηση δανείων, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αύξηση της ζήτησης και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί μείωση της ζήτησης και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

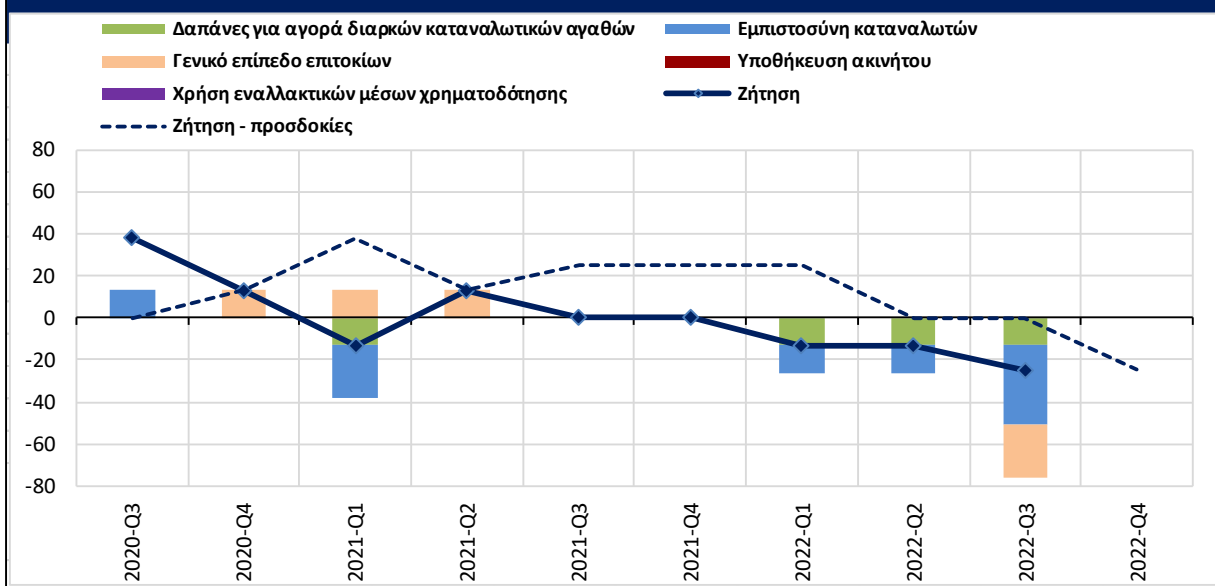
"**Άλλες ανάγκες χρηματοδότησης / Άλλοι υφιστάμενοι λόγοι της ζήτησης δανείων**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Αναχρηματοδότηση/ αναδιάρθρωση και επαναδιαπραγμάτευση χρέους" και "Κανονιστικό και φορολογικό καθεστώς των αγορών κατοικίας".

"**Χρήση εναλλακτικών μέσων χρηματοδότησης**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Εσωτερική χρηματοδότηση για αγορά κατοικίας από αποταμιεύσεις/προκαταβολή", "Δάνεια από άλλα τραπεζικά ιδρύματα" και "Άλλες πηγές εξωτερικής χρηματοδότησης".

4.3. Ζήτηση δανείων από νοικοκυριά για καταναλωτικά και λοιπά δάνεια

Η καθαρή ζήτηση καταναλωτικών και λοιπών δανείων από νοικοκυριά συνέχισε να καταγράφει μείωση και το τρίτο τρίμηνο του 2022, σε μεγαλύτερο όμως βαθμό από τα προηγούμενα δύο τρίμηνα. Η εξέλιξη αυτή ήταν αντίθετη με τις προσδοκίες για αμετάβλητη ζήτηση που είχαν διατυπωθεί στην Έρευνα του προηγούμενου τριμήνου (βλ. **Διάγραμμα 7**). Οι παράγοντες που επηρέασαν τη μείωση της ζήτησης αυτής της κατηγορίας δανείων το τρίτο τρίμηνο του 2022 ήταν, σύμφωνα με την Έρευνα, η περαιτέρω επιδείνωση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών, το αυξανόμενο γενικό επίπεδο επιτοκίων, και η μείωση των δαπανών για αγορά διαρκών καταναλωτικών αγαθών (βλ. **Διάγραμμα 7**). Η εξέλιξη αυτή συνεχίζει να αποτυπώνει την επίδραση των συνεχόμενων αυξήσεων των τιμών, ιδιαίτερα την αρνητική επίδραση του πληθωρισμού στο πραγματικό διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών.

Διάγραμμα 7 Αλλαγές στη ζήτηση καταναλωτικών και λοιπών δανείων από νοικοκυριά και υποκείμενοι παράγοντες
Δείκτης διάχυσης, %

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στη ζήτηση δανείων, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αύξηση της ζήτησης και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί μείωση της ζήτησης και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

"**Χρήση εναλλακτικών μέσων χρηματοδότησης**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Εσωτερική χρηματοδότηση από αποταμιεύσεις", "Δάνεια από άλλα τραπεζικά ιδρύματα" και "Άλλες πηγές εξωτερικής χρηματοδότησης".

"**Υποθήκευση ακινήτου**" αφορά τον παράγοντα "Καταναλωτικές δαπάνες οι οποίες χρηματοδοτούνται από δάνεια με προσημείωση ακινήτου".

4.4. Προσδοκίες για το επόμενο τρίμηνο

Σύμφωνα με τις προσδοκίες των συμμετεχουσών στην έρευνα τραπεζών για το τέταρτο τρίμηνο του 2022, η καθαρή ζήτηση δανείων, τόσο από επιχειρήσεις, όσο και από νοικοκυριά για όλες τις κατηγορίες δανείων αναμένεται να μειωθεί σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο (βλ. **Διαγράμματα 5-7**).

5. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

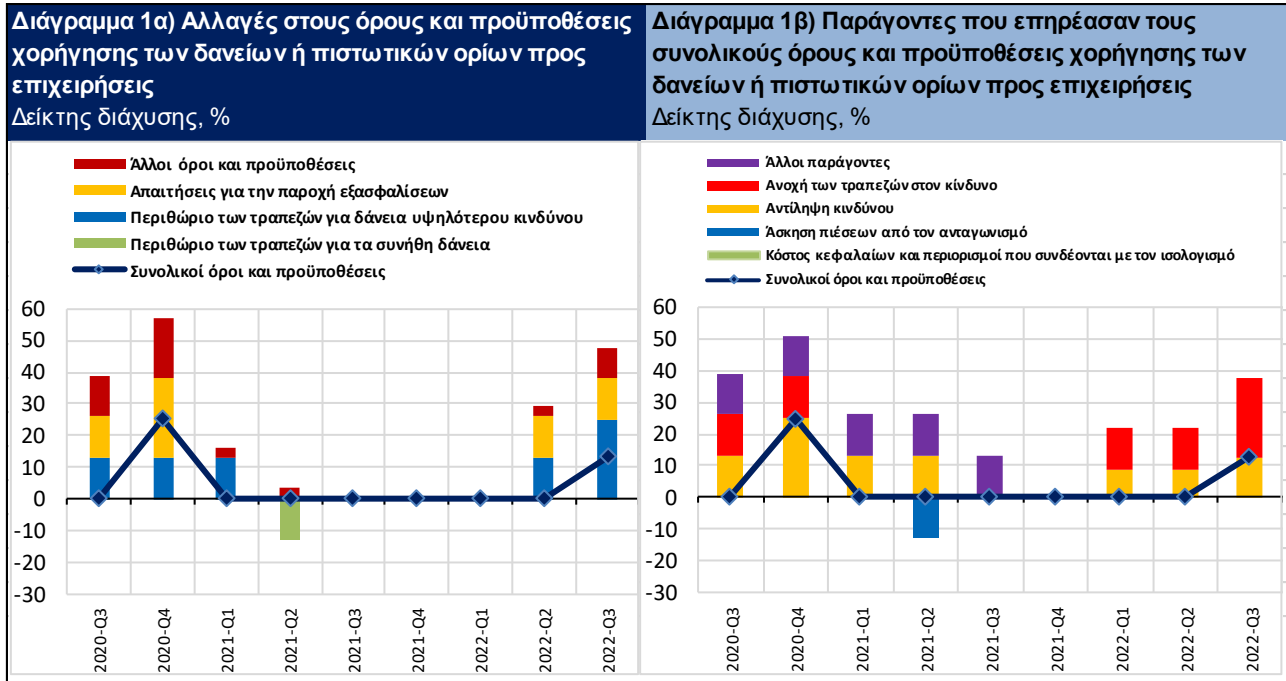
Όροι και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων

Οι όροι και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων αφορούν τις προϋποθέσεις ενός δανείου (νέο δάνειο ή αναχρηματοδότηση δανείου) το οποίο η τράπεζα είναι πρόθυμη να χορηγήσει, δηλαδή τους όρους και προϋποθέσεις του δανείου που στην ουσία έχει εγκριθεί, όπως ορίζονται στη δανειακή σύμβαση μεταξύ της τράπεζας (δανειστή) και του δανειολήπτη. Γενικά, αφορούν το συμφωνηθέν επιτόκιο ή τη διαφορά έναντι σχετικού επιτοκίου αναφοράς, το μέγεθος του δανείου, τις προϋποθέσεις πρόσβασης, καθώς και άλλους όρους και προϋποθέσεις που αφορούν επιβαρύνσεις εκτός τόκων (π.χ. προμήθειες), τις εξασφαλίσεις ή εγγυήσεις τις οποίες οφείλει να παρέχει ο αντίστοιχος δανειολήπτης (συμπεριλαμβανομένων των αντισταθμιστικών υπολοίπων), δανειακές ρήτρες και τη συμφωνηθείσα διάρκεια του δανείου. Οι όροι και προϋποθέσεις χορήγησης πιστώσεων εξαρτώνται από τα χαρακτηριστικά του δανειολήπτη και μπορεί να μεταβάλλονται παράλληλα με τα κριτήρια χορήγησης πιστώσεων ή ανεξάρτητα από αυτά. Για παράδειγμα, μια άνοδος στο κόστος χρηματοδότησης της τράπεζας ή μια επιδείνωση των γενικών οικονομικών προοπτικών μπορεί να οδηγήσει σε πιο αυστηρά κριτήρια έγκρισης (κριτήρια χορήγησης πιστώσεων) και σε πιο αυστηρούς όρους και προϋποθέσεις των δανείων τα οποία η τράπεζα είναι πρόθυμη να εγκρίνει και τα οποία οι πελάτες της είναι πρόθυμοι να αποδεχτούν. Εναλλακτικά, η τράπεζα μπορεί να μεταβάλει μόνο τους όρους και προϋποθέσεις χορήγησης πιστώσεων (π.χ. αυξάνοντας την απαιτούμενη διαφορά επιτοκίου για να αντισταθμίσει το επιπρόσθετο κόστος/κίνδυνο) και να αφήσει αμετάβλητα τα κριτήρια χορήγησης πιστώσεων.

ΕΤΧ, Οκτώβριος 2022 - Συνολικοί όροι και προϋποθέσεις για τη χορήγηση δανείων	2022Q3	2022Q4 (προσδοκίες)
Επιχειρήσεις	<i>Αυστηρότεροι</i>	*
Νοικοκυριά		
- Στεγαστικά Δάνεια	<i>Αυστηρότεροι</i>	*
- Καταναλωτικά και λοιπά Δάνεια	<i>Αυστηρότεροι</i>	*

* Η έρευνα δεν περιλαμβάνει ερωτήσεις σχετικά με τις αναμενόμενες αλλαγές στους όρους και τις προϋποθέσεις των δανείων.

Πηγή: ΚΤΚ

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στους όρους και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων ή πιστωτικών ορίων, **θετική ένδειξη** υποδηλώνει αυστηροποίηση των όρων και προϋποθέσεων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλώνει χαλάρωση των όρων και προϋποθέσεων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

1α) Ως «**περιθώριο**» ορίζεται η διαφορά έναντι σχετικού επιτοκίου αναφοράς (αύξηση περιθωρίου = αυστηροποίηση, μείωση περιθωρίου = χαλάρωση).

“**Άλλοι όροι και προϋποθέσεις**” ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των όρων και προϋποθέσεων που αφορούν “Επιβαρύνσεις εκτός τόκων”, “Μέγεθος δανείου ή πιστωτικού ορίου”, “Ρήτρες δανείων” και “Διάρκεια”.

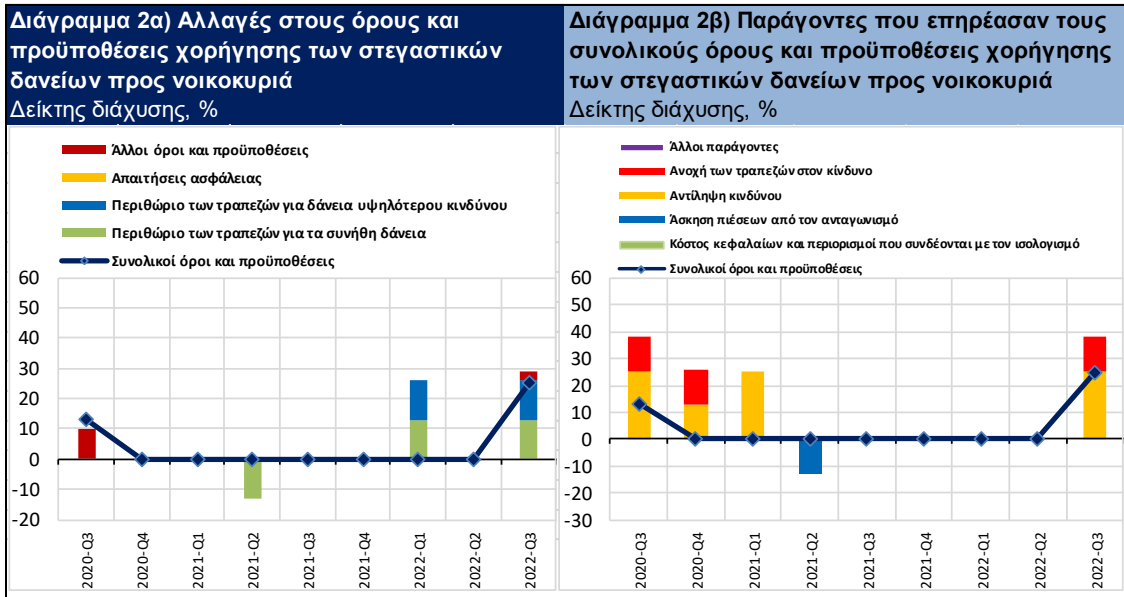
1β) “**Κόστος κεφαλαίων και περιορισμοί που συνδέονται με τον ισολογισμό**” ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων “Κεφάλαιο και κόστος που σχετίζεται με την κεφαλαιακή θέση”, “Ικανότητα πρόσβασης σε χρηματοδότηση μέσω της αγοράς” και “Κατάσταση ρευστότητας”⁵.

“**Άσκηση πιέσεων από τον ανταγωνισμό**” ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων “Ανταγωνισμός από άλλα τραπεζικά ιδρύματα”, “Ανταγωνισμός από μη τραπεζικά ιδρύματα” και “Ανταγωνισμός από χρηματοδότηση μέσω της αγοράς”⁵.

“**Αντίληψη κινδύνου**” ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων “Γενική οικονομική κατάσταση και προοπτικές”, “Κατάσταση και προοπτικές που αφορούν συγκεκριμένους κλάδους ή εταιρείες/φερεγγυότητα δανειολήπτη” και “Κίνδυνος όσον αφορά τις ζητούμενες εξασφαλίσεις”⁵.

Οι “**Άλλοι παράγοντες**” αφορούν επιπρόσθετους παράγοντες που ανέφεραν συμμετέχουσες τράπεζες ότι συνετέλεσαν στην αλλαγή των όρων και προϋποθέσεων χορήγησης των εν λόγω δανείων, οι οποίοι επί του παρόντος σχετίζονται με την πανδημία του κορωνοϊού.

⁵ Οι αναλυτικοί επιμέρους παράγοντες προστέθηκαν τον Απρίλιο 2022.

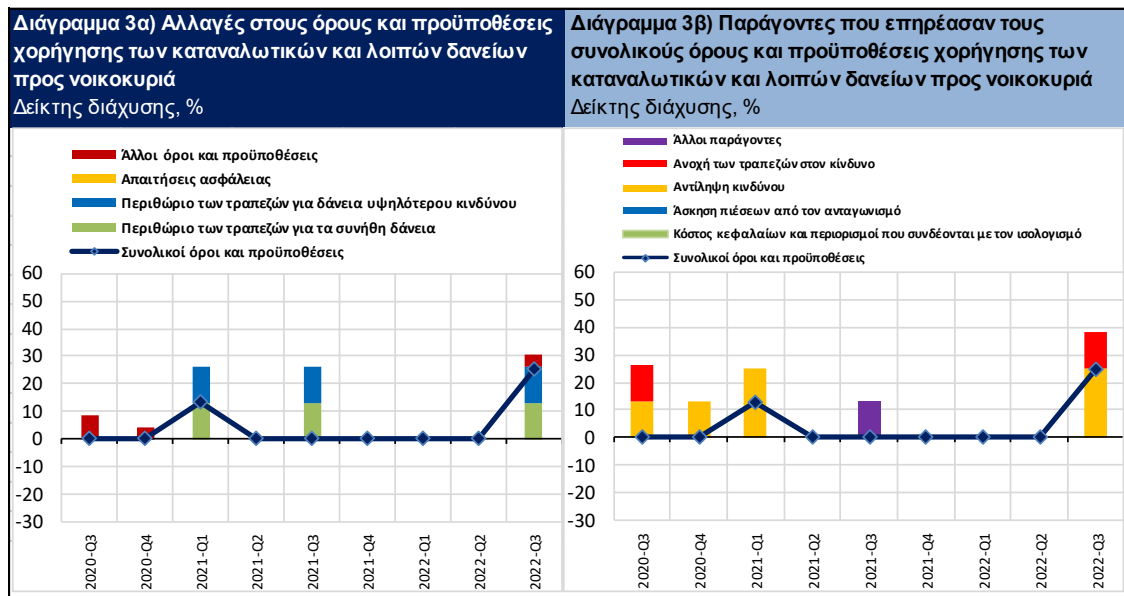
Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στους όρους και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αυστηροποίηση των όρων και προϋποθέσεων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί χαλάρωση των όρων και προϋποθέσεων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

2α) Ως **«περιθώριο»** ορίζεται η διαφορά έναντι σχετικού επιτοκίου αναφοράς (αύξηση περιθωρίου = αυστηροποίηση, μείωση περιθωρίου = χαλάρωση).

"Άλλοι όροι και προϋποθέσεις" ως μη σταθμισμένοι μέσος όρος των όρων και προϋποθέσεων: "Λόγος δανείου προς αξία ακινήτου", "Άλλοι περιορισμοί όσον αφορά το μέγεθος του δανείου", "Διάρκεια" και "Επιβαρύνσεις εκτός τόκων".

2β) Οι **"Άλλοι παράγοντες"** αφορούν επιπρόσθετους παράγοντες που ανέφεραν συμμετέχουσες τράπεζες ότι συνετέλεσαν στην αλλαγή των όρων και προϋποθέσεων χορήγησης των εν λόγω δανείων.

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στους όρους και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αυστηροποίηση των όρων και προϋποθέσεων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί χαλάρωση των όρων και προϋποθέσεων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

3α) Ως **«περιθώριο»** ορίζεται η διαφορά έναντι σχετικού επιτοκίου αναφοράς (αύξηση περιθωρίου = αυστηροποίηση, μείωση περιθωρίου = χαλάρωση).

"Άλλοι όροι και προϋποθέσεις" ως μη σταθμισμένοι μέσος όρος των όρων και προϋποθέσεων που αφορούν: "Μέγεθος δανείου", "Διάρκεια" και "Επιβαρύνσεις εκτός τόκων".

3β) Οι **"Άλλοι παράγοντες"** αφορούν επιπρόσθετους παράγοντες που ανέφεραν συμμετέχουσες τράπεζες ότι συνετέλεσαν στην αλλαγή των όρων και προϋποθέσεων χορήγησης των εν λόγω δανείων.

6. Σημειώσεις

Η Έρευνα Τραπεζικών Χορηγήσεων (ETX) αποτελεί μια ποιοτική έρευνα για τις τραπεζικές χορηγήσεις στη ζώνη του ευρώ και βασικός της στόχος είναι η βελτίωση της πληροφόρησης για τις συνθήκες χρηματοδότησης στη ζώνη του ευρώ. Το ερωτηματολόγιο της έρευνας απευθύνεται σε ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα των τραπεζών της κάθε χώρας της ζώνης του ευρώ και καλύπτει ένα ευρύ φάσμα θεμάτων για το δανεισμό στις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά. Για παράδειγμα, περιλαμβάνει ερωτήσεις που αφορούν τα κριτήρια για την έγκριση των δανείων, τους όρους και τις προϋποθέσεις χορήγησης πιστώσεων καθώς και την αξιολόγηση των τραπεζών για τις συνθήκες που επηρεάζουν τη ζήτηση των δανείων. Περαιτέρω πληροφορίες θα βρείτε στην περιγραφή της μεθοδολογίας της εν λόγω έρευνας [εδώ](#).

Σημειώνεται ότι από τον Απρίλιο 2015 το ερωτηματολόγιο της ETX έχει εμπλουτιστεί με επιπρόσθετες ερωτήσεις και συνεχίζεται να εμπλουτίζεται ανά διαστήματα, με στόχο, πάντα, τη βελτιστοποίηση και την παροχή επικαιροποιημένων πληροφοριών στο Διοικητικό Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων νομισματικής πολιτικής. Στα πλαίσια αυτά, δύναται επίσης να προστεθούν και συγκεκριμένες ερωτήσεις ειδικού ενδιαφέροντος για να ερευνηθούν κάποια επίκαιρα θέματα της οικονομίας. Ωστόσο, για τη διασφάλιση της ανωνυμίας των συμμετεχουσών στην έρευνα τραπεζών, τα αποτελέσματα αυτά δεν δημοσιεύονται στην παρούσα έκθεση.

Τα αποτελέσματα της ETX, η οποία διεξήχθη τον Οκτώβριο του 2022, αναφέρονται στις αλλαγές που σημειώθηκαν το τρίτο τρίμηνο του 2022, σε σύγκριση με το προηγούμενο τρίμηνο, και στις προσδοκίες των τραπεζών για το τέταρτο τρίμηνο του 2022, σε σύγκριση με το τρίτο τρίμηνο, όσον αφορά τα κριτήρια χορήγησης και τη ζήτηση δανείων ή πιστωτικών ορίων σε επιχειρήσεις και νοικοκυριά. Τα αποτελέσματα της εν λόγω έρευνας για την Κύπρο δεν είναι σταθμισμένα ως προς το μερίδιο αγοράς της κάθε τράπεζας που λαμβάνει μέρος στην έρευνα, επομένως οι απαντήσεις όλων των συμμετεχόντων έχουν την ίδια βαρύτητα. Η έρευνα καλύπτει περίπου το 85% της αγοράς χορηγήσεων στην Κύπρο που δίνονται σε επιχειρήσεις και νοικοκυριά της ζώνης του ευρώ. Για την ανάλυση των συγκεντρωτικών αποτελεσμάτων χρησιμοποιείται ο δείκτης διάχυσης (diffusion index). Σημειώνεται ότι ο δείκτης διάχυσης στο 0 μπορεί να υποδηλοί ότι, είτε δεν σημειώθηκε μεταβολή από το προηγούμενο τρίμηνο, είτε ότι οι απαντήσεις των τραπεζών αντισταθμίζονται μεταξύ τους.

Επισημαίνεται ότι τα αποτελέσματα της έρευνας βασίζονται στις απαντήσεις των τραπεζών που συμμετέχουν στην εν λόγω έρευνα και εκφράζουν τη δική τους αντίληψη για τη χρηματοδοτική αγορά στην Κύπρο. Τα αποτελέσματα δεν αντιπροσωπεύουν αντιλήψεις, προσδοκίες ή εκτιμήσεις της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου.